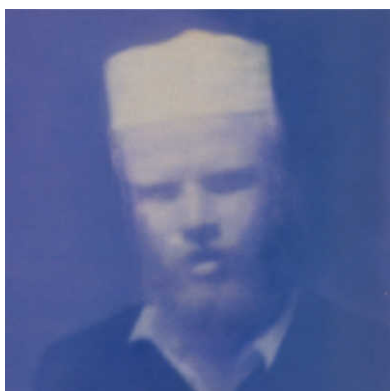

Jandek: Tachtig albums, maar kent u hem?

Mauro. Vanavond treedt de ongrijpbare cultheld Jandek op tijdens A Late Night with Laika in de AB. Een portret van een mysterieus muzikwonder.

GUNTER VAN ASSCHE

Wie zegt dat kunst mooi moet zijn? Die bedenking maakte een recensent dertig jaar geleden, toen Jandek zijn vijfde studioplaat *Living in a Moon So Blue* uitbracht. Er zouden nog een zeventigtal platen en liveregistraties volgen, maar die retorische vraag bleef op de meeste platen van Jandek toepasbaar. Een oeuvre waar al méér inkt over gevloeid is dan effectief naar geluisterd werd.

Dat heb je natuurlijk al gauw met tegendraadse enigma's. Zeker wanneer hun werk, zoals bij Jandek, meestal naar schetsmatig amateurisme zweemt en zweert bij dissonantie. Desondanks kan de Texaanse muzikant op een hondstrouwe spionkop rekenen, die nauwgezet zijn concerten bespreekt en zijn tachtig platen haarscherp analyseert. Eén fansite spreekt zelfs over de gekleurde periodes van Jandek, zoals bij Picasso.

"Hij is niet pretentieuze, maar alleen pretentieuze mensen houden van zijn muziek", zei Kurt Cobain begin jaren 90 dan ook over de artiest, die volgens de burgerlijke stand Sterling Richard Smith zou heten. Onder die verwaande snuiters tel je niettemin ook muzikanten als Low, Thurston Moore van Sonic Youth en Conor Oberst van Bright Eyes. Die medestanders zijn zelfs te horen op het eerbetoon *Naked in the Afternoon* (2000), nog steeds de beste manier om je als leek onder te graven in het verzamelde werk van Jandek.

Bij muzikant Mauro Pawlowski, die Laika op Klara mee helpt samenstellen, staat de Texaan ook al jaren hoog aangeschreven. Al weet hij niet precies waarom. "Jandek maakt muziek die heel bevreemdend en vaak nogal atonaal is", zei hij over de

Texaanse outsiderkunstenaar. "Soms heb ik het gevoel naar een psychiatrische patiënt te luisteren." Daarmee vindt Mauro aansluiting bij fans, die online speculeren over psychische stoornissen, of over mentaal en emotioneel isolement. De desolate sfeer op zijn platen doet dat natuurlijk ook uitschijnen.

Muzikant en überfan Klood Per W noemde Jandek dan weer "de enige echt vernieuwende muzikant die ik ken. Zijn muziek is zo nieuw dat het bijna gevaarlijk wordt. Jandek lapt alle muzikale regels aan zijn laars. Ofwel zet je ze na dertig seconden af, ofwel blijf je er drie dagen naar luisteren."

Een wereldwijde cultaanhang laat niet weg dat het mysterie rond Jandek vrijwel intact is gebleven. Niemand lijkt iets te weten over zijn persoonlijke voorgeschiedenis, en zelf gaf hij tot op vandaag amper vier interviews, waarvan twee telefonisch. In 1999 slaagde een maandblad in Texas erin om hem te strikken, via ene Sterling Smith, woordvoerder van Corwood Industries: een bedrijf in Houston, Texas. Jaren later bleken Smith en Jandek evenwel één en dezelfde persoon te zijn, zoals je in het februari-nummer van *The Wire* kon lezen. Dat blad versierde ook een uniek face-to-face-interview met de muzikant. Daarin beweerde de kluizenaar onder meer dat hij de aanzet gaf tot de befaamde rel tijdens het eerste elektrische concert van Bob Dylan in 1965, in Newport.

Jandek verschuilt zich schijnbaar graag achter zulke fabeltjes en sterke verhalen: eerder beweerde hij zeven boeken te hebben geschreven, die hij verbrand zou hebben, nadat ze afgewezen werden door New Yorkse uitgevers. In het muziekblad *Spin* liet hij eerder ook weten dat hij ooit als machinist werkte.

Die opgetrokken rookgordijnen lijken een beschermingsmechanisme. Jarenlang opereerde de Texaan in volstrekte anonimiteit, tot hij in de herfst van 2004 voor het eerst

Hij wordt het 'eenzaamste enigma' van de indiescene genoemd. Een spookmuzikant. En hij klinkt als een psychiatrische patiënt, gelooft

onverwacht op een podium in Schotland verscheen. Sindsdien treedt hij vrij regelmatig op: in 2007 deed de muzikant zelfs al eens het kunstencentrum België aan, in Hasselt. Vanavond speelt hij niettemin pas een tweede keer in zijn 36-jarige carrière bij ons.

Elke vorm van contact met de organisatoren verloopt daarbij via het mysterieuze Corwood Industries. De redactie van Laika zag zich zelfs verplicht om hem eerst te benaderen via een anoniem postadres.

Na elk concert wil Smith ook in cash betaald worden. Al lijkt geld hem nauwelijks te interesseren. Volgens de AB moet Jandek zowat de eerste artiest zijn die zélf voorstelde om wat van zijn gage af te pitsen, in ruil voor een extra overnachting in Brussel. Onder concertorganisatoren gaat dan weer het gerucht dat hij de enveloppe met geld vaak onaangeroerd achterlaat in de backstage.

Jandek zou dan ook niet onbemiddeld zijn, en heeft een verleden in de financiële sector, getuigde ene Andy Bradley onlangs. Deze studiotchnicus hielp zowat alle platen van Jandek mee inblikken. Sterling Smith Corporation blijkt effectief een Texaans kantoor van een aandelen- en effectenmakelaar te zijn.

Opmerkelijker zijn de excentrieke eisen die Jandek stelt aan de muzikanten die hij in elk land apart rekruteert: zo moet een bassist één noot om de drie seconden spelen. Een vrouwelijke ritmegitarist moet "traag en zelfverzekerd" spelen. En de toetsenist zou dan weer "het geluid van bliksem en donder" moeten kunnen reproduceren.

In Brussel rekent Jandek op de hulp van Annelies van Dinter, bekend van de Belgische band Echo Beatty. "Ik weet niet eens welk instrument ik moet spelen, maar ik hoop dat ik mag drummen", lacht ze. "Er zal ook niet gerepeteerd worden, liet hij me al

schriftelijk weten. Ik word gewoon verwacht voor de soundcheck. Erg spannend en mysterieus allemaal. Maar zenuwachtig ben ik niet. Ik zag op YouTube dat zijn concerten vooral om sfeerschepping draaien."

Nervositeit is inderdaad ballast voor muzikanten, toonde Sterling Smith zich al filosofisch in The Wire: "Vergissingen zijn kansen. Je kunt niet falen."

Vanavond speelt Jandek op A Late Night with Laika in de AB.
www.abconcerts.be

Wat weten we over Jandek?

Jandek alias Sterling Smith (°1945)

avant-folk/blues- muzikant en kluizenaar uit Texas.

actief sinds 1978

beweert beïnvloed te zijn door Bob Dylan, Bill Haley, Beethoven, Miles Davis, Hank Williams en Tom Petty.

geobsedeerd door de Deense filosoof Søren Kierkegaard.

beginnersgids: I knew you would leave van Six and Six (1981) riep Jandek zelf uit tot zijn meesterwerk. Fansites raden voornamelijk aan: Ready for the House (1978), Chair Beside a Window (1982), Interstellar Discussion (1984), Modern Dance (1987) en Glasgow Sunday (2005).